

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Definitieve goedkeuring van het ontwerp van decreet houdende instemming met de Brede Economische en Handelsovereenkomst (CETA) tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en Canada, anderzijds, ondertekend te Brussel op 30 oktober 2016, en met het gezamenlijk interpretatief instrument .

1. INHOUDELIJK

Situering

Totstandkoming

De Europese Commissie werd in april 2009 gemachtigd door de Raad van de Europese Unie (EU) om te onderhandelen met Canada over een overeenkomst inzake economische integratie.

Op 6 mei 2009 gingen de onderhandelingen over een brede economische en handelsovereenkomst (CETA) tussen de Europese Unie (EU) en Canada, van start. Dit is de eerste brede economische overeenkomst van de EU met een hooggeïndustrialiseerd land.

In 2011 werd het onderhandelingsmandaat aangepast om onderhandelingen over investeringsbescherming mogelijk te maken.

In oktober 2013 werd een akkoord over de hoofdlijnen voor een handelsovereenkomst bereikt.

In september 2014 werd tijdens een top tussen de EU en Canada de laatste hand gelegd aan de ontwerpovereenkomst.

Op 15 december 2015 heeft de Europese Raad besloten de onderhandelingsrichtsnoeren voor een brede economische handelsovereenkomst openbaar te maken.

De juridisch getoetste tekst van de overeenkomst is op 29 februari 2016 gepubliceerd.

De Europese Commissie legde in juli 2016 het akkoord voor aan de lidstaten en aan het Europees Parlement, die zich moesten uitspreken over de sluiting, de ondertekening en de voorlopige toepassing ervan. De Raad van Ministers deed dat in oktober 2016, het Europees Parlement op 15 februari 2017. Op die manier werd het pad geëffend voor de voorlopige toepassing van CETA, na ratificatie ervan door Canada. Die voorlopige toepassing kwam er op 21 september 2017. De voorlopige toepassing beperkt zich tot de EU-bevoegdheden.

CETA zal ten volle worden toegepast wanneer de parlementen van alle lidstaten het akkoord volgens hun respectieve grondwettelijke voorschriften zullen hebben bekrachtigd. Denemarken, Estland, Kroatië, Letland, Malta en Tsjechië hebben de overeenkomst reeds geratificeerd.

Gemengd karakter en ondertekening

Tijdens zijn vergadering d.d. 19 november 2013 legde de Werkgroep gemengde verdragen (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB), het gemengde karakter van de overeenkomst vast. Zowel de federale overheid als de gewesten en de gemeenschappen oefenen hun bevoegdheden uit. In zijn brief van 19 maart 2014 deelde de voorzitter van de ICBB aan de minister-president van de Vlaamse Regering mee dat geen enkel bezwaar werd geformuleerd, zodat het verslag definitief is goedgekeurd.

De handelsovereenkomst werd op 30 oktober 2016 ondertekend.

De ondertekening liet op zich wachten door bezwaren van de toenmalige Waalse, Brusselse en Franse Gemeenschapsregering. Deze betroffen voornamelijk de arbitrageregeling, maar ook garanties voor landbouw- en consumentenbelangen (zoals GGO's), en de openbare dienstverlening. Op 27 oktober 2016 werd uiteindelijk een intra-Belgisch akkoord bereikt. Dat omvatte onder meer het toevoegen van een Belgische verklaring '*betreffende de voorwaarden inzake de volmachten van de federale staat en de deelstaten voor de ondertekening van CETA*'. Daarin staat onder meer dat België het Europees Hof van Justitie om een advies zal vragen over de verenigbaarheid van ICS met de Europese verdragen. Het advies werd op 6 september 2017 aangevraagd.

De EU en Canada ondertekenden op 30 oktober 2016 ook een Gezamenlijke Interpretatieve Verklaring. Deze tekst vormt – conform art. 31, 2, b van het Verdrag van Wenen inzake verdragen - een referentiedocument waarvan gebruik gemaakt moet worden indien er onduidelijkheden ontstaan over de interpretatie van het CETA-verdrag tijdens de implementatie. Dit document werd expliciet goedgekeurd door de Raad van Ministers en gepubliceerd in het Publicatieblad van de EU en is dus juridisch bindend. In de Gezamenlijke Interpretatieve Verklaring staat onder meer dat staten hun beleidsvrijheid behouden en op ieder moment zelf mogen bepalen welke diensten in publieke handen moeten. Ook wordt bekeken hoe de hoofdstukken over duurzaamheid en arbeidsrechten kunnen worden versterkt (zie de Mededeling aan de Vlaamse Regering van 28 oktober 2016, VR 2016 2810 MED.0432).

Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

In zijn brief van 3 juli 2017 liet de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) weten geen advies te formuleren. Dit omwille van de reeds verleende goedkeuring door het Europees parlement en de voorlopige toepassing.

SERV wil wel signaleren dat het Europese Hof zich zal moeten uitspreken over de conformiteit van de ICS met de Europese Verdragen. Daarnaast wenst SERV te herinneren aan zijn blijvende bekommernis voor een equal level playing field voor de Vlaamse ondernemingen met respect voor onder andere de arbeids- en milieunormen in de vrijhandels- en investeringsakkoorden. De sociale partners vestigen daarom de aandacht op de hoofdstukken handel en duurzame ontwikkeling, handel en arbeid en handel en milieu en op het feit dat CETA voorziet in de mogelijkheid om deze hoofdstukken aan te passen. Er wordt gevraagd hen te informeren over de naleving van de verbintenissen en over de activiteiten van het Comité handel en Duurzame Ontwikkeling en het Forum voor het maatschappelijke middenveld.

Advies van de Raad van State, afdeling Wetgeving

In zijn advies van 28 september 2017 met kenmerk 62.109 maakte de Raad van State, afdeling Wetgeving, opmerkingen over de vermelding van de Franse Gemeenschapscommissie, de verduidelijking van de bevoegdheidsverdeling en screening van de bestaande regelgeving, de informatieverspreiding inzake overheidsopdrachten, de ratificatie en tenuitvoerlegging van multilaterale verdragen, het Gemengd Comité, de verklaring nr. 37, de vereenvoudigde wijzigingen en de tekst van de overeenkomst.

Het advies wordt uitvoerig besproken in de bijhorende memorie van toelichting.

Context

De handel tussen Vlaanderen en Canada

Op het vlak van buitenlandse handel presteerde de Vlaamse uitvoer naar Canada in de jaren 2010-2012 ondermaats. Het uitvoersprongetje van 2013 (+16,4%) bleek kortstondig, want in 2014 zakte de export alweer 14% tot 1,69 miljard euro. In 2016 bekleedde Canada de 26^e plaats op de lijst van Vlaamse exportbestemmingen met een totale uitvoer van ongeveer 1,8 miljard euro.

In 2008 piekte de Vlaamse invoer uit Canada op 1,85 miljard. Een groot verschil met 2009, dat een mager jaar was. Nadien sloeg de invoer weer aan het stijgen in 2010 en 2011. Opmerkelijk was dat in 2013 (+50,55%) én in 2014 (+4,28%) de recordinvoerwaarde uit Canada twee jaar op rij scherper werd gesteld en de invoer in 2014 uitkwam op 2,61 miljard euro. In 2016 bedroeg Vlaamse invoer uit Canada bijna 2,5 miljard euro, wat goed was voor een 23e plaats.

De invoer uit Canada heeft de laatste jaren aan gewicht gewonnen tegenover de uitvoer.

De relaties tussen de Europese Unie (EU) en de betrokken landen

Canada is een van de oudste partners van de EU. Het zijn belangrijke internationale partners die nauwe economische, culturele en politieke banden hebben. De relatie tussen de EU en Canada dateert van in de jaren vijftig van vorige eeuw en ontwikkelde zich van een louter economische relatie tot een strategisch partnerschap. De relatie wordt gekenmerkt door gemeenschappelijke waarden en gelijklopende mondiale doelstellingen. Zo werken beide partners nauw samen op het vlak van globale uitdagingen zoals het leefmilieu, de klimaatverandering, de energieveiligheid en de regionale stabiliteit.

In 1959 werd al een overeenkomst gesloten inzake samenwerking op het gebied van het vreedzaam gebruik van atoomenergie tussen de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (Euratom) en de regering van Canada.

In 1976 ondertekenden de Europese Economische Gemeenschap (EEG) en Canada een kaderovereenkomst inzake de samenwerking op het vlak van economie en handel. Het was de eerste formele overeenkomst in haar soort die de toenmalige EEG sloot met een geïndustrialiseerd partnerland.

De in 1990 aangenomen verklaring inzake trans-Atlantische betrekkingen verruimde de contacten met de invoering van een jaarlijkse top en bijeenkomsten op ministerieel vlak. Op de top van Ottawa in 1996 werden in een gezamenlijke politieke verklaring en een gemeenschappelijk actieplan nieuwe samenwerkingsgebieden aangeduid. In de loop der jaren vond de ondertekening plaats van verscheidende sectorale overeenkomsten.

Zowel Canada als de EU zijn toegewijd aan het bevorderen van de internationale vrede en veiligheid door middel van een doeltreffender multilateraal stelsel en door het bevorderen van de internationale rechtsorde. De EU-NAVO relatie is dan ook een belangrijke uiting van het trans-Atlantisch partnerschap.

Op 14 maart 2004 werd tijdens de top van Ottawa de EU-Canada-partnerschapsagenda aangenomen, die de vormen van samenwerking aanduidt, en vooral deze waar men door middel van gezamenlijke actie meer kan bereiken dan bij alleen handelen.

In september 2011 werden de onderhandelingen inzake een strategische partnerschapsovereenkomst opgestart. Deze overeenkomst zal zorgen voor een nauwe en regelmatige dialoog die de bestaande samenwerking op verschillende vlakken moet verbeteren. Daarnaast zal zij ook leiden tot een dialoog en samenwerking inzake algemene thema's zoals energie, veiligheid, innovatie, duurzame ontwikkeling en de bevordering van de mensenrechten. De parafering van de ontwerpakte vond plaats op 8 september 2014. Deze partnerschapsovereenkomst werd samen met het voorliggende akkoord ondertekend op 30 oktober 2016. De Vlaamse instemmingsprocedure werd beëindigd met het decreet van 20 oktober 2017.

Belang en inhoud van de overeenkomst

De voorliggende overeenkomst houdt een liberalisering van de handel in goederen en diensten in. Er zullen geen douanerechten moeten betaald worden bij de handel tussen de EU en Canada met uitzondering van een aantal zeer gevoelige landbouwproducten.

De overeenkomst omvat ook maatregelen die investeringen stimuleren en beschermen. De EU en Canada stellen hun markten open voor elkaars goederen, verschillende diensten en investeringen. Ook wordt de Canadese markt voor overheidsopdrachten opengesteld tot zelfs op het niveau van de provincies. Dit biedt de Europese bedrijven de kans om te concurreren met andere buitenlandse bedrijven op de Canadese markt.

Verder zullen de EU en Canada op het vlak van technische regelgeving nauwer samenwerken en transparanter zijn. Daarnaast worden de intellectuele eigendomsrechten beter beschermd. Ook de bestaande democratische rechten, consumentenrechten en milieunormen worden door de voorliggende handelsovereenkomst beschermd.

CETA is ook de eerste bilaterale economische overeenkomst van de EU waarin een speciaal rechtstelsel voor investeringen is opgenomen voor de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten (de zogeheten *Investment Court System*, afgekort ICS).

2. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE BEGROTING VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

Zie Vlaamse Regering VR 2016 1609, document 0970/1.

3. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE LOKALE BESTUREN

Zie Vlaamse Regering VR 2016 1609, document 0970/1.

4. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN

Zie Vlaamse Regering VR 2016 1609, document 0970/1.

5. KWALITEIT VAN DE REGELGEVING

5.1. Reguleringsimpactanalyse (RIA)

Regelgeving ter goedkeuring van internationale overeenkomsten is vrijgesteld van een RIA (Omzendbrief VR 2014/13).

5.2. Wetgevingstechnisch en taalkundig advies

Ontwerpen van decreet die meermaals in dezelfde vorm voorkomen, moeten niet telkens voor wetgevingstechnisch- en taaladvies worden voorgelegd volgens Omzendbrief Wetgevingstechniek VR 2014/4 (aanwijzing nr. 305).

6. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar definitieve goedkeuring te hechten aan het ontwerp van decreet houdende instemming met de Brede Economische en Handelsovereenkomst (CETA) tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en Canada, anderzijds, ondertekend te Brussel op 30 oktober 2016, en met het gezamenlijk interpretatief instrument; alsook aan de bijhorende memorie van toelichting;
- 2° de Vlaamse minister bevoegd voor het buitenlands beleid en de Europese aangelegenheden, te gelasten het ontwerp van decreet en de bijhorende memorie van toelichting in naam van de Vlaamse Regering in te dienen bij het Vlaams Parlement.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS

Bijlagen:

- een ontwerp van decreet;
- een memorie van toelichting;
- de overeenkomst in het Nederlands (zie stuk VR 2017 0206 DOC. 0518/4);
- het gezamenlijk interpretatief instrument in het Nederlands;
- het advies van de SERV d.d. 3 juli 2017;
- het advies van de Raad van State d.d. 28 september 2017.